

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamensdatum: 2025-02-21

Kurs: FTEA13:1, FTEB07

Examinerande lärare: Frits Gåvertsson

Ordinarie tentamen i teoretisk filosofi *Filosofihistorisk översiktskurs* (FTEA13:1) & *Filosofins historia* (FTEB07)

Obs! Du måste uppvisa giltig legitimation!

Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

Besvara *endast* delfråga (a) *eller* (b) av följande fyra (4) frågor. Besvarar du fler frågor än de fyra som efterfrågas kommer examinerande lärare att slumpvis stryka svar tills endast fyra (4) svar återstår. Besvarar du båda delfrågorna ((a) *och* (b)) på någon av frågorna 1-4 nedan kommer ett av svaren att strykas.

Varje besvarad fråga kan ge två (2) poäng (d.v.s., 0 poäng innebär underkänt, 1 poäng innebär godkänt och 2 poäng innebär väl godkänt). Betygen på delfrågorna vägs samman till ett samlat betyg för hela tentamen. Sammanlagt fyra (4) poäng ger godkänt, sex (6) poäng krävs för väl godkänt.

Notera att många av delfrågorna nedan i sin tur består av flera frågor, och var noga med att se till så att du faktiskt besvarat samtliga av dessa.

Eftersom tentamen består av fyra frågor och svarstiden är fyra timmar bör du alltså beräkna ungefär en timmes svarstid per fråga. Svaren bör vara ungefär i storleksordningen 1–1,5 sidor handskriven text per fråga (d.v.s., 4–6 sidor för hela tentamen).

Skulle det uppstå frågor kan du som student be tentamensvakten ringa rättande lärare (Frits Gåvertsson) på 0768-482707.

(1) Besvara en av (a) *eller* (b):

- a. Betrakta följande citat från Aristoteles *Metafysiken*. Vad är förklaringsmodellen Aristoteles här presenterar tänkt att förklara? Hur kopplar denna modell till Aristoteles lära om *potentialitet* och *aktualitet*, och vilka problem uppstår i och med denna förklaringsmodell under skolastiken (ge exempel på någon eller några debatter)?

”Orsak” kallas för det första det ur vars närvaro något bildas, t.ex. bronsen i en staty, silvret i en skål och de arter till vilka dessa hör. För det andra formen och mönstret, dvs. det begrepp som uttrycker ett tings väsen, men även de artbegrepp som är överordnade detta begrepp (så är t.ex. propositionen 2:1 men också tal överhuvud orsak till oktaven) och vidare detta begrepps delbegrepp. Vidare kallas ”orsak” det som är första utgångspunkten för en förändring eller ett stillastående. Så är en rådgivare orsak, liksom fadern är orsak till barnet och över huvud taget den som producerar något är orsak till produkten och den som förändrar något orsak till förändringen. Slutligen kan orsaken vara ett mål, dvs. det för vars skull något sker, som t.ex. hälsan för vars skull man promenerar. (Arist. *Met.* 1013^a ff. Övers. Mårten Ringbom).

- b. Vad kännetecknar Epikureisk metafysik (och ontologi) så som denna kommer till uttryck i texter såsom till exempel Epikuros *Brevet till Herodotos* och Lucretius *De rerum natura*? Vad har denna metafysiska hållning för för- och nackdelar jämfört med någon eller några av de metafysiska positioner som återfinns hos de andra antika grekiska och romerska tänkarna?

(2) Besvara en av (a) *eller* (b):

Var god vänd!

- a. I sin diskussion om *allmänbegrepp*, eller *universalier*, säger William av Ockham bland annat följande:

Det bör framhållas att det på denna punkt finns olika åsikter. Somliga hävdar att det ingenting annat är än en sorts bild som själen åstadkommer, andra att det är ett slags kvalitet som existerar i själen som något självständigt skilt från förståndsakten. Åter andra gör gällande att det är själva akten. Och det som talar för de sistnämndas åsikt är att det är fåfängt att åstadkomma något (förklara något) genom flera (förklaringsgrunder), som kan åstadkommas (förklaras) genom färre. (William av Ockham *Summa totius logicae* övers. Konrad Marc-Wogau).

Vad kännetecknar de tre positionerna i *universaliestriden* och vad brukar de kallas? Vilken, om någon, position föredrar du, och varför? Vad kallas den princip Ockham anför för att argumentera för sin ståndpunkt i debatten, och tycker du att hans argumentation håller i det här fallet?

- b. Henry av Ghent, Peter Abelård, Thomas av Aquino, och William av Ockham är exempel på tänkare som oroas över möjligheten till mänsklig frihet i ljuset av Guds allvishet och allmakt vilket i förlängningen leder till en debatt rörande intellektets relation till viljan och moraliskt ansvar som utkristalliserar sig i två mer eller mindre tydliga läger: *voluntarister* som sätter viljan över intellektet (*voluntas superior intellectu*) och *intellektualister* som menar att intellektet föregår (och styr) viljan (*voluntas intellectum sequitur*). Diskutera hur någon eller några tänkare under perioden brottas med detta problem. Vilken, om någon, lösning föredrar du, och varför?

(3) Besvara en av (a) eller (b):

- a. Förklara hur antingen Margaret Lucas Cavendish, Duchess of Newcastle-upon-Tyne, Mary Astell, Nicolas Malebranche, Baruch Spinoza, Thomas Hobbes, eller några av de andra tänkare vi gått igenom försöker lösa (eller upplösa) det s.k. *kropp-själsproblemet*. Är någon av dem på rätt spår, är problemet olösligt, eller bör vi till och med omformulera problemet helt och hållet?
- b. Diskutera någon eller några centrala epistemologiska/kunskapsteoretiska skillnader mellan några av de empirister (t.ex. Locke, Berkeley, de Condillac, Hume) vi diskuterat under kursen!

(4) Besvara en av (a) eller (b):

- a. Diskutera och utvärdera de inbäddade epistemologiska förutsättningarna och implikationerna av följande citat samt beskriv och utvärdera hur Kant försöker överkomma denna typ av skeptiska hållning med hjälp av sin s.k. *schematism*. Hur tycker du att vi bör ställa oss till den typ av skepticism Hume här ger uttryck för? D.v.s., vad ser du för problem och möjligheter med Humes sätt att arbeta, och ger Kant oss ett lovande recept för att komma vidare?

Kort sagt, varje verkan är en från sin orsak skild händelse. Den kan därför inte upptäckas i orsaken, och den första upptäckten eller uppfattningen av den *a priori* måste vara helt godtycklig. Och även sedan den dykt upp måste dess förbindelse med orsaken te sig lika godtycklig, eftersom det alltid finns många andra verkningar som förståndet måste finna lika möjliga och tänkbara. Det skulle därför vara meningslöst att försöka bestämma någon enda händelse eller att sluta till någon orsak eller verkan utan hjälp av iakttagelse och erfarenhet (David Hume *En undersökning av det mänskliga förståndet*, övers. Ann-Mari Henschen-Dahlquist).

- b. Förklara hur följande två citat dels kan sägas falla tillbaka på Sokrates och dels bidra till att lägga grunden för den tyska idealismen:

Giv akt på dig själv: vänd din blick bort från allt som omger dig och rikta den in i dig själv; det är den första fodran, som filosofin ställer på sin lärning. Det är inte frågan om något som är utanför dig, utan uteslutande om dig själv. (J. G. Fichte *Första inledningen till vetenskapsläran*, övers. Konrad Marc-Wogau (O. Rabenius)).

Man har ofta betraktat dialektiken som en *konst*, som om den berodde på en subjektiv talang och inte tillhörde begreppets objektivitet. [...] Det måste anses som ett oändligt viktigt steg, att dialektiken åter insetts nödvändigt höra till förnuftet (G. W. F. Hegel *Wissenschaft der Logik* övers. Konrad Marc-Wogau).

Lycka till!

Frits

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamensdatum: 2025-08-21

Kurs: FTEA13:1, FTEB07

Examinerande lärare: Frits Gåvertsson

Allmän uppsamlingstentamen i teoretisk filosofi *Filosofihistorisk översikt* kurs (FTEA13:1) & *Filosofins historia* (FTEB07)

Obs! Du måste uppvisa giltig legitimation!

Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

Besvara *endast* delfråga (a) *eller* (b) av följande fyra (4) frågor. Besvarar du fler frågor än de fyra som efterfrågas kommer examinerande lärare att slumpvis stryka svar tills endast fyra (4) svar återstår. Besvarar du båda delfrågorna ((a) *och* (b)) på någon av frågorna 1-4 nedan kommer ett av svaren att strykas.

Varje besvarad fråga kan ge två (2) poäng (d.v.s., 0 poäng innebär underkänt, 1 poäng innebär godkänt och 2 poäng innebär väl godkänt). Betygen på delfrågorna vägs samman till ett samlat betyg för hela tentamen. Sammanlagt fyra (4) poäng ger godkänt, sex (6) poäng krävs för väl godkänt.

Notera att många av delfrågorna nedan i sin tur består av flera frågor, och var noga med att se till så att du faktiskt besvarat samtliga av dessa.

Eftersom tentamen består av fyra frågor och svarstiden är fyra timmar bör du alltså beräkna ungefär en timmes svarstid per fråga. Svaren bör vara ungefär i storleksordningen 1–1,5 sidor handskriven text per fråga (d.v.s., 4–6 sidor för hela tentamen).

Skulle det uppstå frågor kan du som student be tentamensvakten ringa examinerande lärare (Frits Gåvertsson) på 0768-482707.

(1) Besvara en av (a) *eller* (b):

- a. Förklara hur citatet nedan är typiskt för Aristoteles sätt att arbeta samt diskutera metodens för- och nackdelar.

Låt oss med tanke på att all kunskap och allt väljande syftar till något gott, säga vad det är som politiken enligt vår mening eftersträvar och vad som har det högsta värdet bland alla goda ting som kan förverkligas genom handling. Beträffande namnet är väl de flesta överens. Såväl den stora massan som en mera upplyst allmänhet påstår att det är lyckan; att leva väl och att handla väl är för dem detsamma som att vara lycklig. Men om själva lyckan, d.v.s., vari den består, är de oeniga, och de mångas åsikter skiljer sig från de visas (Arist. *NE* 1095a13-22).

- b. Bör vi, som filosofihistoriker, göra en skarp åtskillnad mellan grekisk och romersk filosofi? Vari består likheterna och skillnaderna mellan perioderna och vilka utvecklingslinjer tycker du är viktigast att lyfta fram när det kommer till filosofin under romersk tid?

(2) Besvara en av (a) *eller* (b):

- a. I vilken utsträckning påminner Rene Descartes om den Augustinsk-Platonska mystiska traditionen och tänkare såsom Teresa av Ávila och i vilken utsträckning bör hans filosofi snarare ses som startskottet till den tidigmoderna och moderna filosofin?

Var god vänd!

- b. I sin diskussion om *allmänbegrepp*, eller *universalier*, säger William av Ockham bland annat följande:

Det bör framhållas att det på denna punkt finns olika åsikter. Somliga hävdar att det ingenting annat är än en sorts bild som själen åstadkommer, andra att det är ett slags kvalitet som existerar i själen som något självständigt skilt från förståndsakten. Åter andra gör gällande att det är själva akten. Och det som talar för de sistnämnda åsikt är att det är fåfängt att åstadkomma något (förklara något) genom flera (förklaringsgrunder), som kan åstadkommas (förklaras) genom färre. (William av Ockham *Summa totius logicae* övers. Konrad Marc-Wogau).

Vad kännetecknar de tre positioner i *universaliestriden* som Ockham listar här och vad brukar de kallas? Vilken, om någon, position föredrar du, och varför? Vad kallas den princip Ockham anför för att argumentera för sin ståndpunkt i debatten, och tycker du att hans argumentation håller i det här fallet?

- (3) Besvara en av (a) eller (b):

- a. Förklara hur antingen Margaret Lucas Cavendish, Duchess of Newcastle-upon-Tyne, Mary Astell, Nicolas Malebranche, Baruch Spinoza, Thomas Hobbes, eller några av de andra tänkare vi gått igenom försöker lösa (eller upplösa) det s.k. *kropp-själsproblemet*. Är någon av dem på rätt spår, är problemet olösligt, eller bör vi till och med omformulera problemet helt och hållet?
- b. Vad är det för distinktion John Locke lanserar i stycket nedan, vad har den för filosofisk betydelse, och vilka problem anser du att en distinktion av den här typen ställer oss inför?

Följande kvaliteter hos ett föremål som enligt vad jag tror kan iaktas framkalla enkla idéer hos oss, kallar jag ursprungliga eller *primära*, nämligen soliditet, utsträckning, form, rörelse, eller vila och antal.

Vidare har vi sådana kvaliteter som förvisso inte är något annat hos tingen själva än krafter att framkalla olika förmimmelser hos oss – t.ex. färg-, ljud-, smakförmimmelser m. fl. – genom tingens primära kvaliteter, d.v.s., genom storleken, formen, strukturen, och rörelsen hos de icke förmimbara delarna. Sådana kvaliteter kallar jag *sekundära*.

(John Locke, ur *An Essay Concerning Human Understanding* övers. Lennart Nordenfeldt)

- (4) Besvara en av (a) eller (b):

- a. Diskutera och utvärdera de inbäddade epistemologiska förutsättningarna och implikationerna av följande citat samt beskriv och utvärdera hur Kant försöker överkomma denna typ av skeptiska hållning med hjälp av sin s.k. *schematism*. Hur tycker du att vi bör ställa oss till den typ av skepticism Hume här ger uttryck för? D.v.s., vad ser du för problem och möjligheter med Humes sätt att arbeta, och ger Kant oss ett lovande recept för att komma vidare?

Kort sagt, varje verkan är en från sin orsak skild händelse. Den kan därför inte upptäckas i orsaken, och den första upptäckten eller uppfattningen av den *a priori* måste vara helt godtycklig. Och även sedan den dykt upp måste dess förbindelse med orsaken te sig lika godtycklig, eftersom det alltid finns många andra verkningar som förståndet måste finna lika möjliga och tänkbara. Det skulle därför vara meningslöst att försöka bestämma någon enda händelse eller att sluta till någon orsak eller verkan utan hjälp av iakttagelse och erfarenhet (David Hume *En undersökning av det mänskliga förståndet*, övers. Ann-Mari Henschen-Dahlquist).

- b. Diskutera hur Hegel, Hölderlin, Schiller och/eller Schelling kritiserar och utvecklar någon eller några tankegångar från Fichte. Vad ser du för fördelar respektive nackdelar med en *processontologi* jämfört med en *substansontologi*?

Lycka till!

Frits

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 23 april 2025

Kurs: FTEA13:2

Examinerande lärare: Robin Stenwall

Maxpoäng: 34

Poäng för godkänt: 17

Poäng för väl godkänt: 26

Omtentamen i filosofisk metod, FTEA13:2

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. Semantik

- (a) Vad är en deskriptiv sats enligt Föllesdal et al.? Illustrera med exempel. (1 p)
- (b) Vad är en utsaga (alt. proposition) enligt Föllesdal et al.? Illustrera med exempel. (1 p)
- (c) Föllesdal et. al skriver att "referensen är en funktion av meningen". Vad avser de med detta? (2 p)

2. Definitioner

- (a) Vad är en realdefinition? (1 p)
- (b) Vad är en övertalningsdefinition? (2 p) Illustrera med exempel.
- (c) Förklara begreppsparet extensionella och intensionella definitioner. (2 p)
- (d) Ge exempel på en extensionell och en intensionell definition. (1 p)

3. Argumentationsvärdering

- (a) Vad innebär det att ett uttryck är semantiskt flertydigt? Belys med ett exempel. (1 p)
- (b) Ge exempel på ett problem som semantisk flertydighet ger upphov till när vi utvärderar argument. (2 p)
- (c) Vad innebär det att ett uttryck är vagt? Belys med ett exempel. (1 p)
- (d) Vad innebär det att ett uttryck är obestämt? Ge exempel på ett uttryck som varken är mångtydigt eller vagt, men som är obestämt. (2 p)

4. Sanning och rättfärdigande

- (a) Vilka problem har den pragmatiska sanningsteorin? (3 p)
- (b) Hur skulle man kunna gå tillväga för att rättfärdiga sanningen hos nedanstående påståenden (anta att de är sanna)? (4 p)
 - (i) "Brutus dödade Caesar"
 - (ii) "Valen är ett däggdjur"

- (iii) "Man bör inte döda små oskyldiga barn"
- (iv) "Hade Hitler invaderat Storbritannien 1939 (vilket han inte gjorde), så hade Tyskland vunnit andra världskriget"

5. Giltighet och sundhet

För vart och ett av nedanstående argument skall du ange om det är (i) logiskt giltigt; (ii) sunt; och (iii) en instans av "modus ponens", "modus tollens", "bekräftande av konsekventen" eller "förnekande av antecedenten". Avgör giltigheten med hjälp av sanningsvärdestabeller. (8 p)

- (a) Om logiken är felaktig så är detta ett Modus Tollens argument. Detta är inte ett Modus Tollens argument. Alltså är logiken inte felaktig.
- (b) Om detta är ett modus ponens argument så kommer jag att få underkänt på denna tenta. Detta är inte ett modus ponens argument. Alltså kommer jag inte att få underkänt på denna tenta.
- (c) Om $3^2 = 9$ så är $\sqrt{9} = 3$. $3^2 = 9$. Alltså är $\sqrt{9} = 3$.
- (d) Om detta är ett argument som bekräftar konsekventen så är detta argument ogiltigt. Detta argument är ogiltigt. Alltså bekräftar detta argument konsekventen.

6. Informella felslut

Ge exempel på nedanstående argument. Ange även vilket eller vilka kriterier som argumentet inte uppfyller (rättfärdigande, relevans eller adekvans) samt motivera era svar. (3 p)

- (a) Argument som förutsätter vad som skall bevisas (*petitio principii*)
- (b) Etymologiskt felslut
- (c) Personangrepp via omständigheter (*ad hominem circumstantial*)

Lycka till!

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 20 mars 2025
Kurs: FTEA13:2
Examinerande lärare: Robin Stenwall
Maxpoäng: 30
Poäng för godkänt: 15
Poäng för väl godkänt: 22,5

Ordinarie tentamen i filosofisk metod

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. Semantik (6 p)

- (a) Ange de tre kategorier av språkliga uttryck som Föllesdal et al. tar upp. För var och en av dessa tre kategorier skall du ange det språkliga uttryckets intension och extension (referens). Belys med exempel.
- (b) Ange två singulära eller två generella uttryck som inte är synonyma men som är koreferentiella/koextensionella. Förklara vad det innebär (i) att de utvalda uttrycken är singulära/generella (beroende på vilket slags uttryck du valt); (ii) att de inte är synonyma; och (iii) att de är koreferentiella/koextensionella.

2. Definitioner (3 p)

- (a) Vad är en realdefinition? Illustrera med exempel
- (b) Enligt Hospers finns det två sätt varpå deskriptiva (rapporterande) definitioner kan vara antingen sanna eller falska. Förklara vilka dessa är och illustrera med exempel.

3. Argumentationsutvärdering (4 p)

- (a) Förklara vad det innebär att ett uttryck är semantiskt mångtydigt? Illustrera med exempel.
- (b) Förklara vad det innebär att ett uttryck är syntaktiskt mångtydigt? Illustrera med exempel.
- (c) Vad innebär det att ett uttryck är vagt? Ge exempel på problem som vaghet ger upphov till när vi utvärderar argument.

4. Sanning (essäfråga på 3 p)

Redogör för koherensteorin för sanning, samt vilka för- och nackdelar den har (svar på ~1 sida anses lämpligt).

5. Deduktiv argumentation (8 p)

För vart och ett av nedanstående argument skall du ange om det är (i) logiskt giltigt; (ii) sunt (motivera); och (iii) en instans av ”modus ponens”, ”modus tollens”, ”bekräftande av konsekventen” eller ”förnekande av antecedenten”.

- (a) Om Trump är Finlands president så är Malmö större än Stockholm. Malmö är inte större än Stockholm. Alltså är Trump inte Finlands president.
- (b) Om solen skiner så är det varmt. Solen skiner inte. Alltså är det inte varmt.
- (c) Om detta argument bekräftar konsekventen så är det inte ett giltigt argument. Detta argument är inte giltigt. Alltså är detta ett argument som bekräftar konsekventen.
- (d) Om Helsingfors är Finlands huvudstad så cirkulerar solen kring jorden. Helsingfors är Finlands huvudstad. Alltså cirkulerar solen kring jorden.

OBS! Använd er av sanningsvärdestabeller när ni avgör giltigheten hos argumenten.

6. Kriterier för god argumentation och informella felslut (6 p)

Utvärdera nedanstående argument med både den kriteriella metoden och felslutsmetoden, och försök slå fast vad det är för fel på dem. Ange även vid namn de felslut som argumenten begår. Ett och samma argument kan ha fler än ett fel

- (a) Antingen är demokratin det bästa statsskick som finns eller det sämsta. Eftersom ingen lyckats bevisa bortom rimligt tvivel att demokratin är det bästa statsskicket, får vi utgå från att det är det sämsta. Denna slutsats får stöd av demokratins sunkiga historia: demokratin uppkom ju i antikens Aten där kvinnor och slavar behandlades illa. Alltså har uppfattningen att demokratin är det sämsta statsskicket visst stöd.
- (b) Min magkänsla säger att det är mycket osannolikt att Gud finns. Men min bästa vän är präst och han skulle bli så ledsen om Gud inte finns. Dessutom vore ju allt tillåtet om Gud inte finns, och jag tycker det är fel med till exempel etnisk rensning. Så det är ju högst troligt att Gud finns.
- (c) Eftersom vi ännu inte hittat något bevis på att utomjordiskt liv existerar, kan vi med största sannolikhet slå fast att utomjordiskt liv inte existerar. Och allvarligt talat, hur kan någon tro på små gröna gubbar som besöker jorden i flygande tefat?

Var god skriv tydligt. Svårlästa svar beaktas inte.

Lycka till!

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 17 april 2025
Kurs: FTEA13:3
Examinerande lärare: Robin Stenwall
Maxpoäng: 20
Poäng för godkänt: 10
Poäng för väl godkänt: 15

Ordinarie tentamen i 1900-talets filosofi

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

Besvara samtliga frågor. Varje fråga är värd 4 poäng. Tänk på att svaren skall vara i essäform och att ~1 – 1,5 sida per svar anses lämpligt.

- (1) Redogör för Russells *teori om bestämda beskrivningar*. Vad är syftet med teorin?
- (2) Redogör för begreppet *språkspel* så som det figurerar hos den senare Wittgenstein.
- (3) Redogör för funktionen hos den *naturliga inställningen* och *epoché* inom ramen för Husserls fenomenologiska metod.
- (4) Nämn tre egenskaper som utmärker skrift, enligt Derrida. Hur argumenterar Derrida för sitt påstående och vad får hans teori om skriften för konsekvenser?
- (5) Enligt Davidson har sanningsbegreppet sitt ursprung i kommunikationen. Vad avses med detta och hur argumenterar Davidson för sin tes?

Var god skriv tydligt. Svårlästa svar tas inte i beaktande.

Lycka till!

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 27 maj 2025
Kurs: FTEA13: 3
Examinerande lärare: Robin Stenwall
Maxpoäng: 20
Poäng för godkänt: 10
Poäng för väl godkänt: 15

Omtentamen i 1900-talets filosofi

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

Besvara samtliga nedanstående frågor (1-1,5 sida per fråga anses lämpligt).

Var god, skriv tydligt. Svårlästa svar tas inte i beaktande.

1. Husserl gör en åtskillnad mellan tre sorters villkor eller betingelser för en teoris möjlighet. Redogör för samtliga villkor och deras funktion i Husserls kritik mot psykologismen.
2. Beskriv Russells typteori, vilket problem är den avsedd att lösa och hur löser den problemet?
3. von Wright hänvisar till den tidiga Wittgensteins "bildteori".
 - a. Vad säger teorin?
 - b. Vad är teorin avsedd att förklara?
4. Vad är ett privat språk? Varför kan det inte finnas ett sådant språk enligt den senare Wittgenstein?
5. Vad avser Davidson med begreppet triangulering? På vilket sätt förser trianguleringen våra tankar och uttalanden med meningsinnehåll?

Lycka till!

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamen
Datum: 2025-05-19, kl. 8-12
Kurs: Vetenskapsteori (FTEA13:4/FTEB06)
Lärare: C-J Palmqvist & H Thorén
Maxpoäng: 10
Poäng för godkänt: 5
Poäng för väl godkänt: 8

Vetenskapsteori tentamen

Varje fråga nedan kan ge max 2 poäng, där 1 poäng visar att man uppnått kriterierna för G på den enskilda frågan och 2 poäng att man uppnått kriterierna för VG.

Lämplig svarslängd: 1-2 A4 per fråga.

1. I Poppers falsifikationistiska teori förekommer begreppet "den empiriska basen". Men vad är den empiriska basen enligt Popper? Vad krävs för att en teori skall räknas till den empiriska basen, och vilken funktion spelar den empiriska basen i falsifieringsprocessen?
2. Redogör för Feyerabends epistemiska anarkism, och för de två huvudargument som hans position vilar på (ett bygger på Mill och ett handlar om relationen mellan metod och verklighet). Värdera kort rimligheten i Feyerabends resonemang.
3. Redogör för Hempel & Oppenheims deduktiv-nomologiska modell för vetenskapliga förklaringar. Redogör också för minst två sätt denna modell kritiserats på. Värdera kort om kritiken är rimlig eller ej.
4. Redogör för Webers syn på samhällsvetenskapen. Vad består samhället av? Vad är samhällsvetenskapens studieobjekt? Förklara Webers position i "metodstriden", både vad gäller värden i vetenskapen och samhällsvetenskapens relation till naturvetenskapen. Förklara också vad en idealtyp är, och varför de är ett nödvändigt redskap enligt Weber.
5. Ett viktigt argument emot idealet om en värdefri vetenskap handlar om hur forskare agerar för att hantera det som brukar kallas "induktiv risk". Förklara först vad induktiv risk är för något. Redogör sedan för argumentet i sin helhet: varför bör hanteringen av induktiv risk få oss att tvivla på värdeneutraliteten? Diskutera även någon invändning mot argumentet du stött på under kursen.

Vänligen skriv tydliga och utförliga svar.

Lycka till!

/Carl-Johan & Henrik

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Omtentamen

Datum: 2025-06-05, kl. 8-12

Kurs: Vetenskapsteori FTEA13:4/FTEB06

Lärare: C-J Palmqvist & H Thorén

Maxpoäng: 10

Poäng för godkänt: 5

Poäng för väl godkänt: 8

Omtentamen

Varje fråga nedan kan ge max 2 poäng, där 1 poäng visar att man uppnått kriterierna för G på den enskilda frågan och 2 poäng att man uppnått kriterierna för VG.

Lämplig svarslängd: 1-2 A4 per fråga.

1. Redogör för Poppers falsifikationism. Vad innebär falsifiering, och varför valde Popper att fokusera på falsifiering istället för verifiering? Hur går vetenskapen framåt, enligt Popper? Vad innebär det att en teori är korroborerad?
2. Redogör för Kuhns paradigmteori. Vad är ett vetenskapligt paradigm, och hur går det till när normalvetenskap bedrivs inom ett paradigm? Redogör också för hur det går till när ett paradigm avlöser ett annat.
3. Redogör för Lakatos teori om forskningsprogram. Vilka fyra komponenter består ett forskningsprogram av? Hur skiljer man mellan progressiva och degenererande forskningsprogram?
4. Vad innebär vetenskaplig realism och antirealism? Återge något argument för vardera position du stött på under kursen. Argumentera kort för den position du tycker är rimligast.
5. Redogör för den kritiska teorin, såsom den utvecklades av Frankfurtskolan. Vilka är de generella dragen? Vilka tänkare inspirerade den kritiska teorin, och hur? Vilket är samhällsvetenskapens mål enligt den kritiska teorin? Förklara hur den kritiska teorin förhåller sig till äldre, mer "renlärig" marxism.

Vänligen skriv tydliga och utförliga svar.

Lycka till!

/Carl-Johan & Henrik